

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 475/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om Uniper-förhandlingar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 475/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Sanna Antikainen /saf.:

På vilket sätt var den sakkunskap som var nödvändig för framgång i förhandlingarna representerad i den delegation som förhandlade med Tyskland i Berlin,

vilken investeringsbank och advokatbyrå med specialisering på finansieringsjuridik anlitade finska staten vid Uniper-förhandlingarna,

varför var dessa rådgivare inte med på förhandlingarna den 14 juli 2022 i Berlin, om vad allt avtalades i Berlin,

det har berättats i offentligheten att statsminister Sanna Marins roll var ”kanske avgörande”, vilken var då denna roll och vad annat gjorde statsministern än skickade textmeddelanden om saken och som det berättats i offentligheten att Sanna Marin skickade ett meddelande till Tysklands förbundskansler Scholtz, hurdant meddelande skickade då statsministern till Tysklands förbundskansler, vilken dag och vilket klockslag, på vilket sätt och hur många ord och meningar innehöll meddelandet,

varför förbjuder det avtal som ingicks med Tyskland Uniper att på rättslig väg kräva ersättning av Holland för den förtida nedstängningen av sina kolkraftverk,

hur mycket förlorade Uniper (och indirekt) Fortum genom att avstå från rätten att kräva ersättningar av Holland,

varför tog inte statsministern ansvar för saken, även om det var fråga om en förlust på över 10 miljarder euro för ett statsbolag,

på vilket sätt strävar statsministern efter att säkerställa att frågan avgjordes på förhandlingarna mellan Finland och Tyskland enligt Finlands intresse,

hur strävade Finland efter att vid förhandlingarna främja en modell där de åtstramade gas-funktionerna hade separerats från Uniper och eventuellt nationaliserats i Tyskland,

varför sammankallade statsministern inte det finanspolitiska ministerutskottet i juli för att behandla förhandlingsläget med Fortum, Uniper och tyska staten, även om finansminister Saarikko ansåg det vara nödvändigt,

var statsministern i kontakt med Tysklands förbundskansler Scholtz i juli på något annat sätt än per meddelanden och

med beaktande av Unipers enorma förluster (12,4 miljarder euro) och Fortums rörelseförlust på 11,6 miljarder euro under årets första hälft som följde av detta, hade det i stället för räddningsförsök varit lönsammare att sträva efter att begränsa risken och låta Uniper gå i konkurs med tanke på att Fortums ursprungliga pris för Uniper-investeringen uppgick till endast 6,2 miljarder euro?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Fortum, Uniper och tyska staten informerade om omstruktureringen och dess grunder den 21 september 2022, det vill säga efter att detta skriftliga spørgsmål lämnades.

Den 21 september undertecknade Fortum, tyska regeringen och Uniper ett principavtal om en lösning, enligt vilken tyska staten blir majoritetsägare i Uniper. Unipers ekonomiska situation har försämrats snabbt och riskerna kring bolaget har ökat betydligt i juli efter det överenskomna stabiliseringspaketet. Fortum har beslutat att sälja hela sitt innehav i det tyska energibolaget Uniper SE. Lösningen gör det möjligt att begränsa förlustriskerna som kriget orsakat Fortum och samtidigt koncentrera bolagets kärnverksamhet och å andra sidan trygga säkra energileveranser i Tyskland i och med tyska statens övertagande av Uniper.

Fortums innehav är av strategiskt intresse och genom statens ägande i bolaget strävar man efter att elproduktionen i Finland är tillräcklig under alla förhållanden. Statens intresse är att säkerställa att bolaget har kapacitet att utföra ovan nämnda försörjningsberedskapsuppgift utan störningar och att dess långsiktiga operativa och investeringskapacitet på den finländska energimarknaden är tryggad.

Statsrådets finanspolitiska ministerutskott behandlade omstruktureringen som publicerades den 21 september 2022 onsdagen den 14 september (två sammanträden) söndagen den 18 september. Ministerutskottet antecknade på sitt sammanträde på söndagen för kännedom lösningens centrala innehåll som Fortums styrelse hade noga övervägt och fastställt att den är förenlig med alla aktieägars intresse. Ministerutskottet biföll det att finska staten i egenskap av majoritetsägare i Fortum är nöjd med den föreslagna lösningen.

Som ägare ställde staten upp tydliga mål för förhandlingarna för bevarande av statens ägarvärde och utvecklingen. Målet var att tilläggsfinansiering bestående av Fortums eller finska statens eller dess andra aktieägares eget kapital inte beviljas som en del av lösningen och att de lån och garantier som beviljats Uniper återbetalas och stärker Fortums balans och likviditet.

Dessa mål var fortfarande i kraft och jag anser att de uppnåddes.

I samband med utvärderingen av sommarens lösningar bedömde Fortum att den uppnådda kompromissen var förmånligare än nationaliserings- och konkursalternativet. Som ägare gav staten lösningen sitt stöd och ansåg att den främjar bevarandet av ägarvärdet och utvecklingen i Fortum bäst. Även slutförandet av den i september publicerade omstruktureringen minskar den väsentliga osäkerheten i Unipers finansiering- och ekonomiska situation och riskerna förknippade med dessa, vilka även påverkar Fortum. Unipers ekonomiska svårigheter eller i sista hand dess insolvens kan till följd av att den överenskomna omstruktureringen misslyckas eller i övrigt vara mycket skadlig för Fortum och kan ha allvarliga följder för Fortums finansieringsarrangemang. Ett insolvent Uniper kan ha mycket allvarliga konsekvenser även för den nordiska och vidare för den europeiska energimarknaden.

Förhandlingsprocessen var mycket intensiv ända sedan början av juli. Förhandlingsparterna var Fortum, Uniper och tyska staten (den senare företrädde av tjänstemän). Företrädaren för den statliga ägaren har varit klart medveten om förhandlingsprocessen och -strategin och har varit närvarande vid vissa förhandlingar tillsammans med Fortum och dess rådgivare i enlighet med den överenskomna förhandlingsstrategin. Dessa förhandlingar har förberetts i stor utsträckning i förväg. Den statliga ägaren har fört diskussioner i olika sammansättningar med Fortums nyckelledning och styrelse och hela förhandlingsteamet. Vid dessa diskussioner närvarade även rådgivare nästan dagligen.

Såväl ägarstyrningsministern som statsministern har haft kontakter på politisk nivå. Kontakterna, deras tidsplanering och innehåll har beretts på förhand tillsammans med ägarstyrningen och förhandlingsteamet. I detta spørsmål liksom i det som publicerats tidigare hänvisas till mitt besök i Berlin den 14 juli 2022. Det var fråga om ett strategiskt planerat besök, fyra olika möten med olika parter, med målet att samla in bakgrundsuppgifter om och stärka Finlands ställningstaganden. Det var inte fråga om avtalsförhandlingar.

Fortum anlitar strategiska, ekonomiska, juridiska och samhällseliga rådgivare på internationell nivå. Finska staten har tillgång till denna grupp rådgivare. Dessutom har staten som sin egen juridiska rådgivare anlitat advokatbyrån Borenius som har förhandlat särskilt om Fortums brofinansieringsarrangemang.

I sin ägarstyrning iakttar staten fördelningen av uppgifter och ansvar mellan organ och ägare enligt aktiebolagslagen. På basis av dessa har ägaren, bolagets styrelse och ledningen egna uppgifter,

ansvar och rättigheter som baserar sig på aktiebolagslagen. Operativa och affärsledningsbeslut hör till bolagets ledning och styrelse.

I ägarrollen har lösningen granskats med tanke på risken för Fortum. Statens ägarstrategi är att trygga kontinuiteten i Fortums verksamhet i alla scenarier.

Ägarstyrningen stöder förhandlingslösningen trots att man på detta vis förlorar aktieinnehavet i Uniper. Lösningen gör det möjligt att undvika en direkt likviditetskris för Uniper och eventuella utmaningar som detta kan medföra för Fortum samt dess kapitaliseringsbehov. Lösningen minskar risker för Fortum, säkerställer det strategiska intresset och gör det möjligt för Fortum att inom den närmaste framtiden fokusera på sin kärnverksamhet, i synnerhet i Finland. Förbättringen av affärsverksamhetens finansiering samt återställningen av finansieringspaketet på åtta miljarder stärker Fortums likviditetsposition och möjliggör för sin del framtida investeringar.

Helsingfors 5.10.2022

Europa- och ägarstyrningsminister Tytti Tuppurainen